

НАПРЯМ 4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Говрас Вячеслав Сергійович
здобувач третього рівня (PhD),
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-498-9-14>

ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛADOVA СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах воєнного стану в Україні підприємства опинилися перед необхідністю оперативного перегляду фінансових стратегій, зокрема – у частині управління прибутком та формування дивідендної політики. Економічна нестабільність, перерозподіл ресурсів, порушення логістичних ланцюгів і зміни у поведінці інвесторів висувають нові вимоги до системи фінансового управління бізнесом. У цих обставинах питання раціонального розподілу чистого прибутку, зокрема у формі дивідендів, набуває додаткового стратегічного значення.

Дивідендна політика виступає не лише інструментом реалізації інтересів власників, а й чинником, що впливає на підтримання фінансової стабільності підприємства, його інвестиційної привабливості та довіри з боку зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів. Саме тому дослідження сучасних підходів до управління дивідендними виплатами у кризових умовах є надзвичайно важливим для адаптації фінансової політики компаній до поточних викликів та забезпечення їх довгострокової життєздатності.

Дивідендна політика підприємства – це система управлінських рішень, що стосується порядку, умов і обсягів розподілу чистого прибутку серед акціонерів. Вона є не лише механізмом задоволення фінансових інтересів власників, а й чинником, що визначає інвестиційну привабливість підприємства, його ринкову капіталізацію та фінансову репутацію. Обґрунтований підхід до дивідендних виплат дозволяє підприємству зберігати стабільність грошових потоків, підвищувати рівень довіри з боку інвесторів та забезпечувати основу для сталого зростання.

У рамках фінансового менеджменту дивідендна політика пов'язана з іншими стратегічними аспектами, зокрема бюджетуванням капіталу, структурою капіталу, політикою залучення інвестицій та вартістю капіталу.

У сучасній фінансовій науці сформувалося кілька концепцій щодо формування дивідендної політики. Серед класичних підходів варто виокремити:

- теорію незалежності дивідендної політики (Модільяні–Міллер), відповідно до якої рішення про виплату дивідендів не впливають на ринкову вартість підприємства в умовах досконалого ринку;
- теорію переваги дивідендів сьогодення (Gordon, Walter), що стверджує: інвестори надають перевагу поточним виплатам над майбутнім прибутком;
- сигнальна теорія, згідно з якою зміни в дивідендній політиці сприймаються ринком як сигнал щодо очікувань компанії відносно майбутніх прибутків;
- агентська теорія, яка розглядає дивіденди як інструмент зменшення конфліктів між менеджментом і власниками капіталу.

Повномасштабна війна в Україні істотно трансформувала економічне середовище, у якому функціонують підприємства. Порушення господарських зв'язків, скорочення платоспроможного попиту, обмеження у фінансуванні та зростання операційних ризиків створили нові виклики для управління прибутком. У такій ситуації дивідендна політика повинна враховувати не лише очікування

акціонерів, але й необхідність збереження фінансової гнучкості, реінвестування прибутку у відновлення та забезпечення стійкості підприємства.

Стабільні, але водночас обґрунтовано виважені дивідендні виплати можуть слугувати індикатором надійності бізнесу навіть у складних обставинах. Це зміцнює довіру інвесторів, банків, партнерів та інших стейкхолдерів до компанії. Водночас, у разі критичного браку ресурсів, підприємства можуть перейти до політики утримання прибутку задля формування резервів або фінансування операційної діяльності.

Дивідендна політика є важливою складовою системи стратегічного управління фінансами підприємства. У кризових умовах, зокрема в період воєнного стану, вона набуває ще більшого значення як інструмент підтримання довіри до компанії та забезпечення її життєздатності. Раціональний підхід до формування політики дивідендних виплат дозволяє досягати балансу між короткостроковими очікуваннями інвесторів і довгостроковими цілями розвитку бізнесу, що є запорукою стабільного функціонування підприємства навіть у найскладніших умовах.

Література:

1. Давиденко Н.М. Дивідендна політика акціонерних товариств. Теоретична та практична концептуалізація розвитку фінансово – кредитних механізмів в умовах нової соціально – економічної реальності: матеріали Міжнародної науково–практичної конференції (25 березня 2016 р., Ірпінь). Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. 594с.
2. Давиденко Н.М. Концептуальні підходи до капіталізації підприємств. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі України*. Луцьк : «Вежа-Друк. 2016. № 1(5). С. 62–67.
3. Давиденко Н.М. Розвиток інфраструктури фінансового ринку України. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 23. С. 163–167.
4. Петренко А.І., Гончарук О.П. Дивідендна політика підприємств в умовах економічної невизначеності. *Фінанси України*. 2022. № 7. С. 45–54.
5. Савченко Т.Г. Управління прибутком підприємства в умовах воєнного стану: сучасні виклики та підходи. *Бізнес-Інформ*. 2023. № 2. С. 68–73.

6. Miller M.H., Modigliani F. Dividend Policy, Growth, and the Valuation of Shares. *Journal of Business*. 1961. № 34(4). pp. 411–433.
7. Miller M.H., Rock K. Dividend Policy under Asymmetric Information. *Journal of Finance*. 1985. № 40(4). pp. 1031–1051.
8. Easterbrook F. H. Two Agency-Cost Explanations of Dividends. *American Economic Review*. 1984. № 74(4). pp. 650–659.